

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-339/20-1

Sprawa C-339/20

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

24 lipca 2020 r.

Sąd odsyłający:

Cour de cassation (Francja)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

1 kwietnia 2020 r.

Strona skarżąca:

VD

[...]

REPUBLIKA FRANCUSKA

[...]

WYROK COUR DE CASSATION (SĄDU KASACYJNEGO, FRANCJA),
IZBA KARNA,

Z DNIA 1 KWIECZNIA 2020 r.

VD wniósł odwołanie od wyroku nr 10 izby śledczej cour d'appel de Paris (sądu apelacyjnego w Paryżu, Francja) z dnia 20 grudnia 2018 r., który w uzasadnieniu oceny sformułowanych w stosunku do niego zarzutów popełnienia przestępstwa wykorzystywania informacji poufnych i prania brudnych pieniędzy orzekł w przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności czynności procesowych.

[...] [Or. 2] [...] [kwestie proceduralne]

Stan faktyczny i przebieg postępowania

- 1 [...] [*formułka wprowadzenia*]
- 2 Postanowieniem o wszczęciu śledztwa z dnia 22 maja 2014 r. otwarto postępowanie przygotowawcze w sprawie czynów zakwalifikowanych jako wykorzystanie informacji poufnych i czerpanie z tego korzyści.
- 3 Przedmiot tego postępowania przygotowawczego został rozszerzony pierwszym uzupełniającym postanowieniem z dnia 14 listopada 2014 r. o czyny zakwalifikowane jako przestępstwa wykorzystania poufnych informacji, współsprawstwo oraz czerpanie korzyści z tych przestępstw. W następstwie zgłoszenia dokonanego w dniach 23 i 25 września 2015 r. przez sekretarza generalnego Autorité des marchés financiers (urzędu nadzoru rynków finansowych, AMF), któremu towarzyszyło przekazanie dokumentów pochodzących z dochodzenia prowadzonego przez ten niezależny organ publiczny, obejmującego w szczególności dane osobowe dotyczące korzystania z linii telefonicznych, postępowanie zostało rozszerzone w drodze trzech postanowień uzupełniających z dnia 23 września i 22 grudnia 2015 r, a następnie z dnia 23 listopada 2016 r., na akcje CCG, Airgas i Air Liquide lub wszelkie inne związane z nimi instrumenty finansowe w ramach tych samych kwalifikacji oraz kwalifikacji współsprawstwa, korupcji i prania brudnych pieniędzy.
- 4 Następnie w dniu 22 grudnia 2015 r. zarządono wydzielenie sprawy w odniesieniu do czynów dotyczących akcji CGG i Airgas oraz kolejno, w dniu 20 kwietnia 2017 r., jedynie w zakresie czynów dotyczących do akcji CGG.
- 5 Objęty w dniu 10 marca 2017 r. postępowaniem w przedmiocie zarzutów popełniania przestępstwa wykorzystania informacji publicznych i prania brudnych pieniędzy VD w dniu 5 września 2017 r. złożył skargę o stwierdzenie nieważności, natomiast w dniu 19 października 2018 r. - wniosek stwierdzenie nieważności czynności procesowych.

W przedmiocie zarzutu pierwszego

- 6 [...] [**Or. 3**]
- 7 [...]
- 8 [...]
- 9 [...] [*zarzut oparty na niezgodności z Konstytucją art. L.465–1 code monétaire et financier (kodeksu pieniężnego i finansowego) uznany za bezprzedmiotowy przez Cour de cassation (sąd kasacyjny, Francja)*]

W przedmiocie zarzutów drugiego i trzeciego

[...]

10 [...]

11 [...]

[...] **[Or. 4]**[...]

12 [...]

13 [...]

[...]

14 [...]

15 [...] **[Or. 5]** [...] *[zarzuty dotyczące naruszenia art. 6 ust. 1 Europejskiej konwencji praw człowieka, przepisów krajowych, braku uzasadnienia i braku podstawy prawnej dotyczące braku w aktach sprawy dokumentów pierwotnego postępowania przygotowawczego, oddalone przez Cour de cassation (sąd kasacyjny, Francja)]*

W przedmiocie czwartego zarzutu Treść zarzutu

16 Zarzut dotyczy naruszenia art. 6 ust. 1 i art. 8 Europejskiej konwencji praw człowieka, art. 7, 8 i 11 i 52 karty praw podstawowych Unii Europejskiej, art. 15 ust. 1 dyrektywy 2002/58/WE z dnia 12 lipca 2002 r., art. L. 621–10 code monétaire et financier (kodeksu pieniężnego i finansowego), art. L. 14–1 i R. 10–13 1 code des postes et communications électroniques (kodeksu pocztowego i łączności elektronicznej), art. 112–4 kodeksu karnego, artykułów wstępnych, art. 591 i 593 tego samego kodeksu, braku uzasadnienia i braku podstawy prawnej.

17 Kwestionuje on zaskarżony wyrok w zakresie, w jakim uznano w nim skargę za bezzasadną i stwierdzono, że nie należy stwierdzić nieważności czynności procesowych, podczas gdy:

„1. po pierwsze, jeżeli Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł o niezgodności przepisu prawa znajdującego zastosowanie w sprawie, sąd krajowy musi rozstrzygnąć zgodnie z orzeczeniem o niezgodności; że sąd apelacyjny stwierdzając, iż „przepisy art. L. 621–10 nie wydają się sprzeczne z art. 15 ust. 1 dyrektywy 2002/58/WE z dnia 12 lipca 2002 r. dotyczącej przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej”, podczas gdy miał uwzględnić niezgodność art. L. 621–10 code

monétaire et financier (kodeksu pieniężnego i finansowego), naruszył wspomniane powyżej przepisy prawa;

2. po drugie, we wszystkich przypadkach każdy wyrok musi zawierać stosowne uzasadnienie tłumaczące jego rozstrzygnięcie, niewystarczające uzasadnienie oznacza brak uzasadnienia, oparcie się w celu oddalenia skargi VD o stwierdzenie nieważności na wyroku TSUE z dnia 2 października 2018 r. bez wyjaśnienia, w jaki sposób przytoczone i przyjęte przez sąd orzecznictwo wykluczało zastosowanie w niniejszej sprawie orzeczenia o niezgodności art. L. 621–10 code monétaire et financier (kodeksu pieniężnego i finansowego), sąd rozpoznający sprawę co do istoty nie uwzględnił znaczenia i zakresu ww. aktów prawnych”.

Odpowiedź Trybunału

- 18 W celu oddalenia zarzutu niezgodności art. L. 621–10 code monétaire et financier (kodeksu pieniężnego i finansowego) i art. 34–1 code des postes et communications électroniques (kodeksu pocztowego i łączności elektronicznej) z bezwzględnie obowiązującymi przepisami dyrektywy 2002/58/WE z dnia 12 lipca 2002 r., w związku z orzecznictwem TSUE, sąd, po [Or. 6] przypomnieniu okoliczności, w których pozyskano dane osobowe dotyczące między innymi VD, wskazał, że art. L. 621–10 code monétaire et financier (kodeksu pieniężnego i finansowego), który zastrzega na rzecz funkcjonariuszy organu administracji, którzy zostali upoważnieni i związani są wymogiem zachowania tajemnicy zawodowej, uprawnienie żądania przekazania danych o połączeniach, nie wydaje się sprzeczny z art. 15 ust. 1 wcześniej wymienione dyrektywy.
- 19 Twierdzi on, że to samo dotyczy przepisów art. L.34–1 code des postes et communications électroniques (kodeksu pocztowego i łączności elektronicznej) z uwagi na ograniczenia wprowadzone art. R. 10–3 I, zarówno w odniesieniu do danych, które mają być przechowywane przez operatorów, jak i okresu ich przechowywania.
- 20 Podkreśla on, że art. 23 ust. 1 lit. h) rozporządzenia (UE) nr 596/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku pozwala właściwym organom na żądanie w zakresie dozwolonym prawem krajowym wydania istniejących zapisów danych o ruchu przechowywanych przez operatora telekomunikacyjnego w przypadku uzasadnionego podejrzenia naruszenia i gdy takie rejestry mogą mieć znaczenie dla czynności wyjaśniających w sprawie naruszenia art. 14 lit. a) lub b) dotyczącego zakazu wykorzystywania informacji poufnych lub usiłowania wykorzystywania informacji poufnych lub rekomendowania innej osobie lub nakłaniania jej do wykorzystywania informacji poufnych albo art. 15 dotyczącego zakazu manipulacji na rynku,
- 21 Sąd wnioskuje z tego, że żadna nieważność nie może wynikać ze stosowania przepisów, które są zgodne z rozporządzeniem europejskim, europejskim aktem prawnym o charakterze generalnym, wiążącym we wszystkich jego przepisach

i bezpośrednio stosowanym w porządku prawnym państw członkowskich do wszystkich podmiotów prawa.

- 22 Wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku, skarżący twierdzi w istocie, że dane zostały zgromadzone na podstawie wyżej wymienionych aktów prawnych regulujących w sposób generalny i niezróżnicowany przechowywanie danych z naruszeniem wcześniej wskazanej dyrektywy 2002/58/WE, której wykładni dokonał TSUE, natomiast przepisy art. L. 621–10 code monétaire et financier (kodeksu pieniężnego i finansowego) w brzmieniu wynikającym z ustawy z dnia 26 lipca 2013. nie ograniczają w żaden sposób prawa śledczych AMF żądania przekazywania przechowywanych danych.
- 23 Prokurator stwierdza w tej kwestii, że konieczne jest zwrócenie się do TSUE z dwoma pytaniami, z których pierwsze dotyczy zgodności warunków przechowywania danych osobowych połączeń przez prywatnych operatorów, natomiast drugie – warunków dostępu do nich przez AMF, wynikających z wcześniej wskazanego art. L. 621–10, w brzmieniu mającym w tym czasie zastosowanie, przy uwzględnieniu przepisów rozporządzenia (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia [Or. 7] 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku i obowiązków wynikających z tego dla państw członkowskich, które uchyliło dyrektywę 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywy Komisji 2003/124/WE, 2003/125/WE i 2004/72/WE w sprawie wykorzystywania poufnych informacji i manipulacji na rynku.
- 24 W odpowiedzi skarżący wskazał, że nie ma potrzeby zwracania się do TSUE z pytaniem prejudycjalnym, ponieważ sąd ten wypowiedział się już wyraźnie w przedmiocie rozumienia dyrektywy 2002/58/WE z dnia 12 lipca 2002 r.
- 25 Analiza zarzutu czyni koniecznym odróżnienie zasad dostępu do danych o połączeniach od zasad ich przechowywania.

W przedmiocie dostępu do danych o połączeniach

- 26 W wyroku z dnia 21 grudnia 2016 r., Tele 2 Sverige (sprawy połączone C-203/15, C- 698/15) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 15 ust. 1 dyrektywy 2002/58 w związku z art. 7, 8 i 11 oraz art. 52 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że „stoi on na przeszkodzie obowiązywaniu uregulowań krajowych dotyczących ochrony i bezpieczeństwa danych o ruchu i danych o lokalizacji [...], które to przepisy, w ramach zwalczania przestępczości nie ograniczają tego dostępu jedynie do celów walki z poważną przestępczością, nie uzależniają przyznania tego dostępu od uprzedniej kontroli sądowej lub niezależnego organu administracyjnego i nie ustanawiają wymogu, aby dane te były przechowywane na obszarze Unii” (pkt 125).
- 27 Z kolei Conseil constitutionnel (rada konstytucyjna, Francja) orzeczeniem z dnia 21 lipca 2017 r. uznała za niekonstytucyjny akapit pierwszy art. L. 621–10 code monétaire et financier (kodeksu pieniężnego i finansowego) ze względu na to, że

procedura dostępu AMF, jaka istniała w czasie, gdy miały miejsce okoliczności faktyczne sprawy, nie była zgodna z prawem do poszanowania życia prywatnego, chronionym przez art. 2 Deklaracji praw człowieka i obywatela. Jednakże uznając, że natychmiastowe uchylenie zaskarżonych przepisów miałyby oczywiście zbyt daleko idące konsekwencje, Conseil constitutionnel (rada konstytucyjna, Francja) odroczyła to uchylenie do dnia 31 grudnia 2018 r. Wyciągając konsekwencje z tego stwierdzenia niekonstytucyjności, prawodawca ustawą nr 2018–898 z dnia 23 października 2018 r. wprowadził nowy artykuł L. 621–10–2 przewidujący wydanie uprzedniego zezwolenia przez inny niezależny organ administracyjny zwany „kontrolerem wniosków o dostęp” na każdy dostęp przez śledczych AMF do danych o połączeniach;

- 28 Biorąc pod uwagę odroczenie w czasie skutków decyzji Conseil constitutionnel (rady konstytucyjnej, Francja), należy stwierdzić, że jakakolwiek nieważność nie może wynikać z niezgodności z konstytucją przepisów prawnych mających zastosowanie w czasie, gdy miały miejsce okoliczności faktyczne sprawy. Natomiast, mimo że zgodnie z art. L. 621–1 code [Or. 8] monétaire et financier (kodeksu pieniężnego i finansowego) zarówno w brzmieniu mającym zastosowanie w dacie spornych aktów, jak i w jego obecnym brzmieniu, AMF jest „niezależnym organem władzy publicznej”, przyznana jej śledczym możliwość żądania danych o połączenia bez wcześniejszej kontroli ze strony sądu albo innego niezależnego organu administracyjnego nie była zgodna z wymogami ustanowionymi w art. 7, 8 i 11 karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zgodnie z ich wykładnią dokonaną przez TSUE.
- 29 Jedyne pytanie, jakie pojawia się, dotyczy możliwości odroczenia w czasie skutków niezgodności z konstytucją art. L. 621–10 code monétaire et financier (kodeksu pieniężnego i finansowego).

W przedmiocie przechowywania danych o połączeniach

- 30 W wyroku z dnia 21 grudnia 2016 r., Tele 2 Sverige (sprawy połączone C-203/15 i C-698/15) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 15 ust. 1 dyrektywy 2002/58 w związku z art. 8 i 11 oraz art. 52 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu przewidującemu do celów zwalczania przestępczości uogólnione i niezróżnicowane zatrzymywanie wszystkich danych o ruchu oraz danych dotyczących lokalizacji wszystkich abonentów i zarejestrowanych użytkowników wszystkich środków łączności elektronicznej” (pkt 112).
- 31 W niniejszej sprawie dostęp do przechowywanych danych został uzyskany przez AMF, która podejrzewała działania polegające na wykorzystywaniu poufnych informacji i nadużycia na rynku mogące mieć wiele poważnych kwalifikacji karnych, i dla skuteczności swojego dochodzenia potrzebowała porównać różne dane zachowane z określonego przedziału czasowego, pozwalające na

aktualizację poufnych informacji pomiędzy wieloma rozmówcami, które wskazywały na istnienie nielegalnych praktyk w tym zakresie.

- 32 Te prowadzone przez AMF dochodzenia odpowiadają obowiązkowi nałożonemu na państwa na mocy dyrektywy 2003/6/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie wykorzystywania poufnych informacji i manipulacji na rynku (nadużyć na rynku) wyznaczenia jednego organu administracyjnego, którego uprawnienia zdefiniowane w art. 12 § 2 lit. d), obejmują uprawnienie do żądania wydania „rejestrów połączeń telefonicznych i rejestrów przesyłu danych”.
- 33 Rozporządzenie (UE) nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku, które zastąpiło wspomnianą dyrektywę od dnia 3 lipca 2016 r., przewiduje, jak stanowi jej cel określony w art. 1, istnienie „wspólne ramy regulacyjne dotyczące wykorzystywania informacji poufnych, bezprawnego ujawniania informacji poufnych i manipulacji na rynku [...], a także [Or. 9] środki mające zapobiegać nadużyciom na rynku w celu zapewnienia integralności rynków finansowych w Unii oraz poprawy ochrony inwestorów i zwiększenia zaufania do tych rynków”.
- 34 Przewiduje ono w art. 23 ust. 2 lit. g) i h), że właściwe organy mogą żądać wydania istniejących nagrań rozmów telefonicznych, komunikacji elektronicznej lub zapisów danych o ruchu przechowywanych przez firmy inwestycyjne, instytucje kredytowe lub instytucje finansowe.
- 35 Pozwala ono właściwym organom żądać w zakresie dozwolonym prawem krajowym wydania istniejących zapisów w przypadku uzasadnionego podejrzenia naruszenia i gdy takie rejestry mogą mieć znaczenie dla czynności wyjaśniających w sprawie naruszenia art. 14 lit. a) lub b) w zakresie wykorzystywania informacji poufnych i bezprawnego ujawniania informacji poufnych lub art. 15 w zakresie dokonywania manipulacji na rynku.
- 36 W treści tego aktu prawnego podkreślono również (motyw 65), że te dane o połączeniach stanowią istotne, a niekiedy jedyne dowody przy wykrywaniu i udowadnianiu wykorzystywania informacji poufnych i manipulacji na rynku, gdyż umożliwiają zidentyfikować osobę odpowiedzialną za rozpowszechnienie fałszywych lub wprowadzających w błąd informacji lub ustalić, że dane osoby kontaktowały się w określonym czasie oraz że istnieje powiązanie między co najmniej dwiema osobami.
- 37 Zważywszy, że wykonywanie tych uprawnień może stanowić poważną ingerencję w prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, miru domowego i komunikowania się, państwa członkowskie powinny dysponować wystarczającymi i skutecznymi zabezpieczeniami przed nadużyciami poprzez ograniczenie korzystania z tych uprawnień do przypadków, w których są niezbędne do właściwego przeprowadzenia czynności nadzorczych w poważnych przypadkach, w których nie istnieją równoważne środki pozwalające na uzyskanie

takich samych rezultatów, z czego wynika, że niektóre z nadużyć na rynku, których dotyczy ten akt, należy uznać za poważne naruszenia (motyw 66).

- 38 W niniejszej sprawie informacje poufne, które mogły charakteryzować materialny dowód bezprawnych praktyk rynkowych, były w istocie ustne i tajne.
- 39 Powstaje zatem pytanie, jak należy pogodzić art. 15 ust. 1 dyrektywy 2002/58 w związku z art. 7, 8 i 11 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej z wymogami ustanowionymi w wyżej wskazanych przepisach dyrektywy 2003/6 i rozporządzenia 596/2014. **[Or. 10]**
- 40 Aby odpowiedzieć na takie pytanie, istniejące orzecznictwo nie wydaje się dostarczać wyjaśnień koniecznych w ramach niniejszego stanu prawnego i faktycznego, a tym samym nie można stwierdzić, że prawidłowe stosowanie prawa Unii nie pozostawia miejsca na jakiegokolwiek racjonalne wątpliwości. W związku z tym należy zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości.
- 41 W wypadku gdyby odpowiedź Trybunału Sprawiedliwości była taka, że skłoniłaby Cour de cassation (sąd kasacyjny, Francja) do uznania, że francuskie ustawodawstwo dotyczące przechowywania danych o połączeniach nie jest zgodne z prawem Unii, właściwe wydaje się zadanie pytania, czy skutki tych przepisów mogłyby zostać tymczasowo utrzymane w celu uniknięcia niepewności prawa i umożliwienia wykorzystania uprzednio zebranych i zachowanych danych w jednym z celów określonych przez to ustawodawstwo.
- 42 Należy zatem zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującymi pytaniami prejudycjalnymi wskazanymi w sentencji.

Z POWYŻSZYCH WZGLĘDÓW, Sąd:

[...] [*oddalenie zarzutów drugiego i trzeciego*]

[...] [*uznanie zarzutu pierwszego bezprzedmiotowy*]

PRZEDSTAWIA Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej następujące pytania:

1) Czy art. 12 ust. 2 lit. a) i d) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/6/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie wykorzystywania informacji poufnych i manipulacji na rynku, podobnie jak art. 23 ust. 2 lit. g) i h) rozporządzenia (UE) nr 596/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku, które zastąpiło pierwsze z wymienionych rozporządzeń z dniem 3 lipca 2016 r., w związku z motywem 65 tego rozporządzenia, nie oznaczają z uwagi na poufny charakter wymienianych informacji oraz ogólny zakres osób, których prawa mogłyby zostać naruszone, możliwości nałożenia przez krajowego prawodawcę na operatorów łączności elektronicznej obowiązku czasowego przechowywania wszystkich danych o połączeniach w celu umożliwienia organowi administracji, o którym mowa

w art. 11 dyrektywy i art. 22 rozporządzenia, w sytuacji gdy w stosunku do pewnych osób ujawni się uzasadnione podejrzenie, że podejmują działania polegające na wykorzystywaniu informacji poufnych i manipulacji na rynku, żądania wydania przez operatora istniejących zapisów danych o ruchu w przypadkach, w których istnieją podstawy do założenia, że owe zapisy związane z przedmiotem dochodzenia mogą okazać się istotne dla uzyskania dowodu na przebieg naruszenia poprzez umożliwienie w szczególności [Or. 11] przesłedzenia kontaktów nawiązanych przez zainteresowanych przed pojawieniem się podejrzeń?

2) W wypadku gdyby odpowiedź Trybunału Sprawiedliwości była taka, że skłoniłaby Cour de cassation (sąd kasacyjny, Francja) do uznania, że francuskie przepisy dotyczące przechowywania danych o połączeniach nie są zgodne z prawem Unii, czy skutki tych przepisów mogłyby zostać tymczasowo utrzymane w celu uniknięcia niepewności prawa i umożliwienia wykorzystania uprzednio zebranych i zachowanych danych w jednym z celów określonych przez to ustawodawstwo?

3) Czy sąd krajowy może tymczasowo utrzymać w mocy skutki przepisów pozwalających funkcjonariuszom niezależnego organu administracyjnego odpowiedzialnego za prowadzenie dochodzeń w sprawie nadużyć na rynku na zażądanie przekazania danych o połączeniach bez uprzedniej kontroli sądu lub innego niezależnego organu administracyjnego?

[...] [zawieszenie postępowania w przedmiocie zarzutu czwartego]

[...]